

NR 9 25 oktober 2006

FINLANDS

SYNSKADADE



Blindveckan:
Daisy erbjuder
enorma
möjligheter



Nya
synskadekortet
redo att tas
i bruk



Kimitoön bjöd
på historia och
kultur

FINLANDS SYNSKADADE

är medlemstidning för Förbundet Finlands Svenska Synskadade. Tidningen utkommer med tio nummer per år i storstil, punktskrift och i elektronisk version, se www.fss.fi/aktuellt/fs. På kassett utkommer tidningen integrerad i tidningen Medlemsbandet. Du kan också beställa tidningen som e-postbilaga. 2006 är tidningens 95:e årgång och den omfattar tio nummer. Nummer 10/2006 utkommer den 1 december, manusstopp den 9 november.

Utgivare

Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf
Nylandsgatan 25 A 6, 00120 Helsingfors
Tfn växel 09-6962 300

Tf. chefredaktör Mari Pennanen

Tfn 09-69623013, fax 680 2064

e-post: mari.pennanen@fss.fi

Meddelanden mottas av chefredaktören

Betalda annonser mottas dessutom av
Hans Åhman, tfn 0500-604679, e-post
tuvi@sci.fi

Prenumerationer och adressändringar

Susanna Antell, tfn 09-6962 3026, e-post
susanna.antell@fss.fi

Redaktionen ansvarar inte för insänt, ej
beställt material.

Skribenternas åsikter sammanfaller inte
nödvändigtvis med FSS ståndpunkt.

Det är fritt att använda material ur tidningen,
men vänligen ange källan.

Pärmbild: För studerande Hannele Juu-
tinen är det viktigt att få information och
Daisy-spelaren har gjort det lättare för
henne. Foto: Markku Hellevuo.

ISSN 0789-5739

Näkövammaisten Keskusliiton kirjapaino,
Helsingfors 2006

INNEHÅLL NR 9 2006

Ledaren: Daisy öppnar nya världar	3
Kokpunkten har fått stor uppmärksamhet...	4
Nya synskadekortet redo att tas i bruk.....	4
Arabiastranden.....	5

Blindveckan:

– Daisy erbjuder enorma möjligheter.....	6
– Daisy gör studierna lättare.....	7

Handikapplagarna slås inte ihop.....	9
Är du intresserad av att arbeta i något utskott?.....	10
Hoppingivande vetenskapliga experiment.....	11
Planering av 2007 och personval på höstmötet.....	13
Ankaret fyllde tio år.....	13
Syntolkning på frammarsch.....	14
Rehabiliteringen diskuterades på planeringsrådet.....	15
Hösttankar.....	16
Kimitoön bjöd på historia och kultur.....	17
Vita käppens dag den 15.10.....	19
Föreningsfestivalen i Vasa.....	20

Meddelanden:

Ungdomarnas temaveckoslut i Kotka.....	21
Uthyres.....	21
Celia har ny organisationsmodell.....	22

Meddelanden från distrikten:

Svenska synskadade i Östnyland.....	22
Svenska Synskadade i mellersta Nyland.....	22
Svenska synskadade i Västnyland.....	23
Åbolands Synskadade.....	23
Vasa svenska synskadade.....	23
Norra Österbottens svenska synskadade.....	23

Bakpärmen: Träff för närstående till
synskadade

Daisy öppnar nya världar

Rolf Söderlund

Hur man kan få tillgång till informationen via andra sinnen än synen har alltid varit det centrala problemet för oss synskadade. Vi har rätt till lika information i teorin men i praktiken har visat sig vara annorlunda. Detta gäller även annat än den ”rena” informationen. Vi har naturligtvis rätt att underhålla oss, men för oss ersätter ljudet ofta ljuset.

Till exempel att lyssna på böcker istället för att läsa dem i svartskrift är en sysselsättning som de flesta av oss synskadade varit med om. C-kassetterna var min första inblick i ljudböckernas värld. De fungerade ofta utmärkt som sömnmedel också, men tillbakapolandet var ett elände. Då deckarens sista kassett blivit skadad och mördaren förblir en hemlighet – har ni varit med om det? Det har jag, och då får man nog lust att kasta kassettspelaren genom fönstret.

Cd-skivorna underlättade lyssnandet men svagheten i dessa ligger i att hålla reda på en trave likadana skivor där ordningsföljden är ofta dåligt markerad för den svagsynta och otillgänglig för punktläsare.

Jag har haft en Daisyspelare i fem år nu och den är ovärderlig för mig. Den första bordsmodellen, Victor Reader Classic, var en robust pjäs som man helst inte ville



Rolf Söderlund är styrelsemedlem och ordförande för kommunikationsutskottet.

packa ner i en väska vid resor och som krävde tillgång till nätström då batterier endast kunde beställas som tillval. Den hade dock tydliga knappar och bra ljud och med sin enkelhet var den en bra introduktionsapparat till Daisyvärlden.

Den nuvarande bärbara varianten är bara obetydligt större än en vanlig CD-spelare. Den kan tas med eftersom den fungerar även med vanliga fingerbatterier vid behov. Den meddelar sidor och kapitel så känslan att läsa är mer likt läsandet av svartskrift. Den har även en display men den är inte synskadeanpassad utan har små svarta bokstäver på grått botten. Den har också sina knyck som alla tekniska manicker har så den är inte perfekt.

Daisy har dock öppnat en ny värld för mig. Jag trodde aldrig att jag kunde säga detta: jag läser mera än min fru som älskar böcker. Det gör jag också nu, älskar böcker alltså. Frun har jag alltid älskat.

Kokpunkten har fått stor uppmärksamhet

Mari Pennanen

I januari utgavs kokboken Kokpunkten i punktskrift. Boken kom till på initiativ av **Hans Åhman**, som tillsammans med medlemmar i förbundet, Helsingfors Svenska Arbis och Gille-Kockarna vid Handelsgillet i Helsingfors rf kockade och provade recepten. Under sommaren utkom Kokpunkten även i svartskrift med stor font.

– Jag har fått väldigt mycket feedback. Det är flera som sagt att de uppskattar boken då de börjar se dåligt och inte behöver hålla den här kokboken i handen utan kan ha den fast på diskbänken och ändå se recepten då de lagar mat, berättar Åhman.

Under sommaren har Kokpunkten uppmärk-

sammats i den finlandssvenska dagspressen och Åhman är nöjd.

– PR-värdet som förbundet fått av detta och omsorgen för synskadade är ovärderliga. Dessutom har detta samarbete mellan Gillekockarna och de synskadade som deltog i projektet lett till fortsatt samarbete, säger Hans Åhman.

Då boken kom ut såldes över halva upplagan på en månad. Kokpunkten i punktskrift kan beställas från FSS kansli, 09-6962 300, och i svartskrift kan den köpas i bokhandlar. Till julen kommer boken även att komma ut på finska.

Nya synskadekortet redo att tas i bruk

(MP) De nya synskadekortet tas i bruk från och med november. Kravet för att få ett synskadekort är att man har en syninvalidi-



tetsprocent på minst femtio procent. Kortet är lika stort som ett bankkort och utan bild. Kortet bestyrker innehavarens grad av synskada och fungerar som medlemskort till förbundet.

Synskadekortet är inte ett identitetsbevis utan med det kan man endast bevisa sin synskada och få rätt till vissa rabatter. De viktigaste rabatterna beviljas av VR och Finnair. Också många teatrar och museer beviljar rabatt på normalpriset eller avgiftsfri inträdesbiljett för assistenten. Innehavaren av ett synskadekort bör på uppmaning kunna bestyrka sin identitet.

De synskadekort som nu används duger fortfarande och man har ännu inte fattat beslut om hur lång övergångstiden är. Till VR föreslås en övergångstid på ett halvt år.

För att få kortet behövs följande uppgifter: namn, adress, födelsedatum och syninvaliditetsprocent. Procenten ska kunna bestrykas med läkarintyg. Om man inte har ett sådant intyg bör man ta kontakt med sin ögonläkare. Syninvaliditetsprocenten finns nämligen inte med på alla intyg och t.ex. för att bli medlem i förbundet krävs denna upp-

gift inte, utan då räcker det med att synskärpan är under 0,3.

De som vill ha synskadekortet ska ta kontakt med sin rehabiliteringshandledare, som samlar in uppgifterna. De som vill hinna med i den första beställningen av kort bör kontakta sin rehabiliteringshandledare före den 15 december detta år. Korten kommer i början av nästa år. Efter det får man också korten via rehabiliteringshandledarna, men det tar längre eftersom korten inte kan beställas enskilt utan beställs i större partier.

Arabiastranden

(MP) Bygghälsömmittén för projektet vid Arabiastranden har kommit igång med sitt arbete. FSS representeras där av VL **Marita Tierala**. För att stöda verksamhetsledaren i arbetet i bygghälsömmittén har styrelsen tillsatt en stöddrupp. Arbetsgruppens uppgift är att skaffa fram information som beslutsunder-

lag för att FSS nya verksamhetsutrymmen skall bli så ändamålsenliga som möjligt. Gruppen består av **Gunilla Löfman**, **Kenneth Ekholm** och **Hans Åhman**.

Arkitekt **Stefan Ahlman** var inbjuden till styrelsemötet den 5 oktober och informerade om nuläget. Han ser inga större problem i

projektet och tror att tidtabellen kommer att hålla, men uppmanade styrelsen att i rask takt arbeta vidare med flera olika frågor.



Arkitekt Stefan Ahlman och verksamhetsledare Marita Tierala funderar över det förestående bygget. Foto: MP.

BLINDVECKAN

Daisy erbjuder enorma möjligheter

Mari Pennanen

Publicerad information utnyttjas oftast med hjälp av synsinnet. Den publicerade informationen är en så naturlig del av vår vardag att vi ofta utnyttjar den utan att vara medvetna om det. Förutom tidningar läser vi nästan dagligen till exempel anvisningar, kundinformation, tidtabeller och prislister. För synskadade och andra personer med lässvårigheter är det omöjligt eller svårt att utnyttja tryckt information.

Det finns ca 80 000 synskadade personer i Finland och av dessa har ca 5000 svenska som modersmål. Gruppen av personer med andra lässvårigheter uppskattas vara upp till fem gånger så stor. Och lösningen är Daisy. De som publicerar information kan relativt lätt göra det i ett tillgängligt format.

Vad är Daisy?

Daisy (Digital Accessible Information System) är ett tillgängligt digitalt format som utvecklats med hänsyn till synskadades behov, men det är inget som endast hjälper synskadade. Tack vare MP3-packningen får även omfattande publikationer plats på en cd-romskiva. Ungefär 50 timmars inläsning ryms på en cd-romskiva så ofta får en hel bok plats på en skiva. Ljudböcker som finns att köpa i handeln kan också göras i Daisy-format.

Daisy-talböcker kan avlyssnas i en lättanvänd Daisy-spelare eller i dator. Daisy-spelaren har stora knappar. Då man trycker på



Rolf Söderlund är en av dem som uppskattar Daisy-formatet och han lyssnar gärna på talböcker med Daisy-spelaren.

knapparna hörs en ljudsignal som tillkännager den valda funktionen. Ljudet kan justeras (snabbare/långsammare) steglöst under läsningen. Förflyttningen till den önskade rubriken (eller sidan) är snabb. Synskada-

des Centralförbund lånar ut Daisy-spelare till Celia-bibliotekets kunder, förutom till studerande och skolelever som får Daisy-spelaren som ett hjälpmedel via FPA. Daisy-spelaren kan också fås som hjälpmedel via grundhälsovården och förbundets rehabiliteringshandledare hjälper vid behov till med detta.

Framåt hela tiden

Under blindveckan uppmärksammar Finlands Svenska Synskadade och Synskada-

des Centralförbund olika slags materialproducenter om Daisy och möjligheten att utan betydande ansträngningar erbjuda publicerad information i ett tillgängligt format.

Sverige har kommit betydligt längre än Finland när det gäller detta och Tal- och punktskriftsbiblioteket TPB listar på sin webbplats olika producenter som redan nu publicerar i Daisy-format.

BLINDVECKAN

Daisy gör studierna lättare

Text: NKL/ Kirsti-Sisko Salonen

Översättning: Cecilia Blomqvist

Föreställ dig följande: att förbereda dig för en tent med tentlitteratur på några tusen sidor som är inläst på flera kassetter. Och föreställ dig sedan att söka information till en essä om ett ämne som behandlas på flera olika ställen på de här kassetterna.

Situationen är bekant för 23-åriga **Hannele Juutinen**, som studerar teologi och historia vid Helsingfors Universitet. Hannele stiftade bekantskap med Daisy-spelarens och -bokens egenskaper redan på hösten 2002, men i praktiken kunde hon börja använda Daisy-böcker först därpå följande år. Då beviljade FPA henne Daisy-spelaren som hjälpmedel för studierna och biblioteket

producerade de första läroböckerna i Daisy-format.

– Det bästa med Daisy-böckerna är att också ett omfattande verk ryms på en enda skiva, säger Hannele.

Daisy-publikationernas användbarhet förbättras dessutom av spelarens egenskaper, eftersom man kan reglera läshastigheten efter behov och sätta s.k. bokmärken på de ställen man vill återvända till senare.

Under terminerna har Hannele sällan tid att läsa skönlitteratur, men när hon åker på semester tar hon gärna med sig till och med flera romaner. Fastän Daisy-spelaren är stor



– Studietekniken förbättrades och studierna försnabbades tack vare Daisy, säger Hannele Juutinen som just ska påbörja arbetet med sin pro gradu-avhandling. Foto: Markku Hellevuo.

jämfört med en MP3-spelare, tar den inte mycket mer utrymme än en vanlig bok.

– Som studerande är man ju van vid att släpa omkring på allt möjligt, säger Hannele.

I grundskolan hade hon en bandspelare och en punktskriftsmaskin som hjälpmedel och

från och med högstadiet en bärbar dator. Numera tänker hon noga efter vad hon packar ner i sin ryggsäck innan hon går till universitetet, allt oftare räcker det nämligen med den bärbara datorn.

Hon berättar att hon nästan helt och hållet har slutat läsa punktskriftsböcker.

– Delvis beror det säkert på det att litteraturen inom mitt område sällan produceras i punktskrift, förklarar hon.

Däremot skulle hon gärna läsa mer av de e-böcker som Celia-biblioteket för synskadade har producerat. E-böckerna är tillgängliga elektroniska böcker, som synskadade kan läsa med hjälp av en talsyntesator eller punktläsråd. På frågan om hon kan föreställa sig att lyssna på Daisy-publikationer som producerats med syntetiskt tal, svarar Hannele jakande.

–För mig är det viktigaste att få information, förklarar hon.

Blindveckan

Blindveckan firas alltid den andra hela veckan i november, från söndag till söndag. I år är det 12-19.11. År 1921 var de första Blinndagarna och år 1930 den första Blindveckan. Åtminstone under två av krigsåren firades inte Blindveckan. Blindveckans tema i år är Daisy och sloganen är Informationen tillhör alla. Ifjol var temat för blindveckan tillgänglighet i den fysiska miljön. Blindveckan firas i år den 82 gången.

Handikapplagarna slås inte ihop

Text: Jaana Penttilä

Översättning: Marika Fast

Statens budgetproposition för nästa år inbegriper endast små revideringar av handikapplagstiftningen i stället för den helhetsreform som utlovats. Däremot framskrider ordnandet av färdtjänster via trafikservicecentralerna runt om i landet.

Riksdagen får i regeringens förslag till budgetlag till behandling en partiell reform av handikappservicelagen. Syftet med handikappservicelagens nya författningar är att öka minimimängden tolktjänster för hörsel- och talhandikappade. Det föreslås att tolktjänsterna för hörsel- och talhandikappade utökas till 180 timmar i året och tolktjänsterna för syn- och hörselskadade till 360 timmar i året. Därtill föreslås att dagverksamheten som ordnas för utvecklingshämjade utvidgas att omfatta alla gravt handikappade personer. Det föreslås även att närståendevårdarnas lediga dagar skall öka med en dag per månad.

Löftet om en helhetsreform av handikapplagstiftningen som skrivits in i statsminister **Matti Vanhanens** regeringsprogram har nu under budgetmanglingen enligt regeringens beslut begränsats till ovan nämnda åtgärder. Bland annat kommer Haj-projektet, som strävar till att utveckla och utvidga systemet med personlig assistens, inte att förverkligas. Synskadades Centralförbund har till social- och hälsovårdsministeriet uttryckt sin besvikelse över den begränsade reformen av handikappservicen. Helhetsreformen av handikapplagstiftningen torde ändå bli aktuell på nytt då kommun- och strukturreformen framskrider.

Höjning i FPA:s handikappförmåner

Regeringen framställer även lagförslag till riksdagen för godkännande, vilka skulle medföra att specialvårdsbidraget för barn, specialhandikappbidraget samt specialvårdspenningen för pensionstagare stiger med 15 euro per månad.

Även maximibeloppen för bostadsbidraget för pensionstagare föreslås höjas så att bidraget stiger med 4,5 – 11 euro per månad beroende på kommun.

Fler trafikservicecentraler

Det blir vanligare att färdtjänsterna för gravt handikappade ordnas via trafikservicecentraler runt om i landet. Trafikservicecentralen i Södra Savolax startade nyss sin verksamhet. För synskadade personer har det ökade antalet trafikservicecentraler ofta betytt att det blivit svårare att använda färdtjänster och rörelsefriheten har därför minskat. Då det på många håll inte längre är möjligt att få hjälp av den bekanta taxichauffören skulle det behövas fler personliga assistenter. Detta problem förbisågs dock helt både i lagstiftningen och vid beredningen av budgeten.

Trafikservicecentralerna bygger till största del på samarbetsavtal som ingåtts mellan kommunerna, FPA och sjukvårdsdistrikten. Länsstyrelserna har det regionala ansvaret för beredning och koordinering. Samarbetet har dock inte på alla områden förverkligats på ett sådant sätt att trafikservicecentralerna i landets olika delar fungerar enhetligt.

På grund av detta samt för att sätta fart på utvidgningen av trafikservicecentralernas verksamhet har även frågan om behovet av lagstiftning om trafikservicecentraler väckts.

Att garantera fungerande färdtjänster är en central del av Synskadades Centralförbunds arbete med rättighetsbevakning. Om

man börjar bereda lagstiftning om till exempel trafikservicecentraler, kommer Centralförbundet aktivt att påverka denna. Förutom riksomfattande verksamhet behövs även mycket rättighetsbevakning på lokal och regional nivå för att färdtjänsterna som ordnas via trafikservicecentralerna skall motsvara synskadade personers behov.

Är du intresserad av att arbeta inom något utskott?

Förbundets utskott tillsätts av styrelsen vid det konstituerande sammanträdet som hålls i januari. De fem utskotten är: rehabiliteringsutskottet, utskottet för aktiviteter för ökad självständighet, kommunikationsutskottet, intressebevakningsutskottet och ekonomi- och förvaltningsutskottet.

Utskotten lyder under styrelsen och de följer den arbetsordning som styrelsen gjort upp. Till utskottens viktigaste uppgifter hör att göra upp det följande årets verksamhetsplan och budget samtidigt som man arbetar med att förverkliga det innevarande årets verksamhet. Till uppgifterna hör också att bereda ärenden till styrelsen.

Utskottens medlemmar består i år av medarbetare, styrelsemedlemmar och två representanter från förbundets medlemskår.

När styrelsen tillsätter utskotten strävar den efter att utskottens sammansättning skall vara så ändamålsenlig som möjligt med tanke på de uppgifter respektive utskott har. Dessutom försöker styrelsen beakta den regionala spridningen av uppdragen samt att vi får med både män och kvinnor i verksamheten. En av målsättningarna med att utse medlemmar från medlemskåren är att vi skall vara flere som får inblick i det omfatt-

tande arbete som görs inom vårt förbund. Det är bra om man som utskottsmedlem är beredd på att där det är möjligt göra en aktiv insats också mellan utskottsmötena.

I enlighet med utskottets arbetsordning skall förbundets medlemmar få information om att de inom november har möjlighet att meddela om sitt intresse till att delta i utskottsarbetet. En anmälan om intresse betyder ändå inte att man automatiskt får en utskottsplats.

Utskottsordförandena tar reda på vilket intresse de nuvarande utskottsmedlemmarna har för att fortsätta med de uppdrag de nu har.

Ifall du är intresserad av att delta i arbetet inom något av förbundets fem utskott skall du meddela ditt intresse till **Cecilia Blomqvist** senast torsdagen den 30.11.2006. Berätta samtidigt vilket utskott du är intresserad av. Du kan göra din anmälan per e-post: cecilia.blomqvist@fss.fi, per telefon: (09) 6962 300 eller per fax: (09) 6802 064.

Med hälsningar från styrelsen genom
Gunilla Löfman
förbundsordförande

Hoppingivande vetenskapliga experiment

Text: Outi Lehtinen (i RP-uitsiet 1/06), översättning: Arto Vanhanen

Näthinneimplantat skapar synförmågor hos blinda

Det tyska företaget Retina Implant AG utvecklar i samarbete med Tübingens och Regensburgs universitets ögonkliniker ett elektroniskt implantat som placeras under näthinnan. Målet är att återge en del av synförmågan åt retinitiker. I det första kliniska försöket i oktober 2005 placerades ett implantat kirurgiskt till två personer som led av retinitis pigmentosa. Båda var före försöket helt blinda. Implantatet placerades nära näthinnans makula-område. I de tester som utfördes efter operationen kunde försökspersonerna skilja ljusfläckarnas läge, deras riktning och t.o.m. deras form.

Implantatet som användes vid testerna är en 1500 pixel stor kiselskiva vars tvärsnitt är 3 mm och tjocklek 50 mikrometer. Varje pixel består av två fotoceller vilka förvandlar det ljus som träffar dem till elektricitet. Den ena fotocellen fungerar som en signalförstärkare, den andra stimulerar den underliggande nervcellen. Retningen som motsvarar ljusstyrkan förmedlas längs synnerven till hjärnans syncentrum. Den vid pilotförsöket behövliga strömmen för fotocellernas strömkrets leddes genom glaskroppen till näthinnan längs tunna ledningar placerade

under huden från en batteridrivna radiostyrd mottagare.

Man har nu för första gången experimentellt påvisat att hjärnan verkligen kunde tolka rätt de av implantatet förmedlade elektriska signalerna. I teorin kan man med ett dylikt implantat åstadkomma ett 8-12 graders synfält som fungerar i en belysning på 10-100 000 lux. Då skulle en person med hjälp av synen kunna röra sig, igenkänna föremål och ansikten och i bästa fall t.o.m. läsa. Försökspersonernas vävnader tålde implantatet och ledningarna utan problem och inga andra bieffekter uppdagades. Försöket räckte fyra veckor varefter implantatet avlägsnades från den ena försökspersonen enligt den ursprungliga planen. Den andra personen ville behålla implantatet. Våren 2006 fick sex nya försökspersoner ett implantat och dess test och utvecklingsarbete fortsätter. Målet är att få en färdig produkt ut på marknaden efter ett par år.

Källor: www.bioregio-stern.de/en/node/365 och www.retina-implant.de

Kan näthinnans stamceller återge synen åt retinitiker?

Forskare vid Kaliforniens universitet har hos möss funnit en tillväxtfaktor kallad GDF 11 och funnit att den styr de i näthinnan befintliga stamcellernas specialisering. Forskarnas mål är att av retinitikers egna stamceller, med hjälp av GDF 11, tillverka nya sinnesceller i stället för de förstörda.

Embryonala stamceller kan vid behov specialisera sig till vilka kroppsceller som helst. Om man av dem önskade producera bara en celltyp, t.ex. näthinnans stavceller, borde man bemästra en ytterst komplicerad regleringsmekanism.

Stamceller förekommer även hos fullvuxna. Man har funnit dem i de flesta vävnader och organ, men de slumrar i ett djupt vilotillstånd på grund av sin invecklade styrmekanism. Fullvuxna personers stamceller kan vanligen bara specialisera sig till den vävnads- eller det organs celltyper som de härstammar ifrån. Som exempel kan nämnas att det av näthinnans stamceller uppkommer bara de för näthinnan typiska cellerna. Detta är en betydelsefull fördel då man planerar vårdstrategier.

Om man med hjälp av GDF 11 eller någon annan tillväxtfaktor lär sig att reglera specialiseringen av retinitikerns egna stamceller kan man i framtiden ersätta de förstörda cellerna med nyodlade. Den förlorade synen skulle då kunna återfås utan kirurgiska åtgärder och yttre transplantationer.

Källa: Ben Saberman: Retinal stem cells show potential for future regeneration therapies, www.blindness.org

Gentransplantationer med hjälp av nanopartiklar

Forskarna vid Oklahomas universitet och bioteknologi-företaget Copernicus Thera-

peutics förutspår att nanopartiklarna kan erbjuda ett effektivt sätt att överföra friska gener till retinitikers ögonbottnar. De nanopartiklar som injicerats in i näthinnorna hos möss inträngde effektivt i sinnes-, pigmentepitel- och i andra näthinneceller utan att förorsaka biverkningar. I de preliminära försöken testades först metodens säkerhet och nanopartiklarnas förmåga att tränga in i önskade celler. Därefter övergår man till behandlingsförsök hos försöksdjur som lider av näthinneatrofi.

Nanopartiklarna är i princip säkrare än de försvagade virusvektorer som allmänt har använts vid gentransplantationer. Till virusvektorernas nackdelar hör ineffektivitet och låg kapacitet. Copernicus Therapeutics framställer nanopartiklarna så att det DNA som transplanteras pressas ihop till en liten boll och omges med polyetylenglykol som är ett vaxartat halt ämne. Nanopartiklarnas storlek är mindre än 15 nanometer (en nanometer är en miljontedels mm). Copernicus Therapeutics har redan praktiserat nanopartikeltekniken vid genbehandling av cystisk fibros. Vid kliniska första gradens tester gavs i nanopartiklar inpackat rent DNA i form av nässpray åt patienter som led av cystisk fibros. Behandlingen medförde inga bieffekter och de flesta testpersonernas felaktiga genfunktioner korrigerades helt eller delvis.

Källa: Ben Saberman: Nanoparticles: Good genes are coming in small packages, www.blindness.org

Planering av 2007 och personval på höstmötet

(MP) **Förbundets höstmöte hålls i år den 28-29 oktober i Björneborg. På mötet kommer medlemmarna att ta ställning till verksamhetsplanen och budgeten för nästa år, samt välja vice ordförande och två styrelsemedlemmar.**

Verksamhetsplanen för nästa år är innehållsrik och förbundsordförande **Gunilla Löfman** berättar kort om några av tyngdpunkterna inför nästa år. Verksamhetsplanen är uppbyggd utgående från de olika utskottens verksamhet.

– Ekonomi- och förvaltningsutskottet fortsätter att söka nya finansiärer och skaffa fram pengar för vår verksamhet, berättar Gunilla.

För kommunikationsutskottets del är projektet Den digitala taltidningen det största. Även projektet med den finlandssvenska talsyntesen lyder under utskottet men styrelsen har nu beslutat att skjuta fram projektet och ta med det som en integrerad del i taltidningsprojektet. Den digitala taltidningen har förberetts och kommer att starta så fort som möjligt.

Utskottet för aktiviteter för ökad självständighet har även nästa år planerat in en mängd olika aktiviteter och friidrottsmästerskapet kommer nästa sommar att gå av stapeln i Ekenäs. Interessebevakningsutskottet kommer att påminna riksdagsmännen om de behov synskadade har speciellt inför riksdagsvalet. Rehabiliteringsutskottet kommer bland annat att arbeta med projektet Livbojen som startar vid årsskiftet.

Val blir aktuellt

Höstmötet ska välja en vice ordförande för perioden 2007-2008 då **Leif Karp** är i tur att avgå. Två styrelsemedlemmar ska också väljas då **Rolf Söderlunds** och **Hans Åhmans** mandat tar slut. Kandidater till posterna nomineras på mötet. Då FS innan tidningen gick i tryck frågade om någon av de som är i tur att avgå ställer upp på nytt, meddelade alla tre att de ännu funderar på saken. Mandaten för de övriga i styrelsen inklusive ordförande fortsätter.

– Det ska bli roligt att åka på höstmöte och jag ser fram emot en aktiv diskussion om vår kommande verksamhet, säger Gunilla Löfman.

Ankaret fyllde tio år

Sanna Söderlund

Lördagen den 16 september samlades Ålands synskadade för att fira en tioåring, Ankaret, vars invigningsdag var den 15 september 1996. Ankaret heter Ankaret tack vare ett förslag av medlemmen **Göta Karls-**

son, som tyckte att namnet skulle beskriva den fasta grunden verksamhetscentret skulle vara för föreningen, vilket det också har varit.

Efter välkomstdrinken hälsade ordförande **Bern Löfman** alla hjärtligt välkomna på festen. Tillställningen fortsatte med festmåltid. Kräfter, paj, pastasallad och varma smörgåsar dukades fram och mättade magen, kaffe och tårta passade utmärkt som dessert. Alla hade det riktigt trevligt och trivselfaktorn var hög, så som det brukar vara.

Festtalaren var **Fjalar Nylund**. Talet var intressant: han berättade hur Ankaret kom till. Vägen till verksamhetscentret har inte varit spikrak, för platsen i Strandnäs var inte det första alternativet man hade. Trots det gick det sedan ganska fort i slutändan då man

bestämt sig och börjat bygga. Fjalar beskrev också hur tiden med det fina verksamhetscentret varit genom åren. Övriga programpunkter var ett uppskattat musikuppträdande av vissångarna **Kim** och **Marianne** samt **Kerstin Forssbergs** underhållande kåseri om olika roliga episoder under dessa tio år.

Tioåriga Ankaret var inte den enda jubilarer. Även synterapeuten Kerstin Forssberg firades på grund av hennes födelsedag och Fjalar uppvaktades med boken Kokpunkten med anledning av hans långa arbete som gårdskarlar på Ankaret.

Syntolkning på frammarsch

Mari Pennanen

Vid friidrotts-EM i Göteborg i augusti var platserna med syntolkning slutsålda. Intresset för syntolkning växer även i Finland och denna höst inleds en ny utbildning av syntolkare i Jyväskylä. Någon utbildad svenskspråkig syntolk i Finland finns dock inte just nu.

Mikko Ojala, som är med i arbetsgruppen som utbildat syntolkare i Finland, berättar att det nu finns åtta utbildade syntolkare i Finland. Förra året ordnades den första utbildningen i Finland. Än så länge anlitas syntolkarna sporadiskt, men enligt Ojala växer gruppen som är intresserad av syntolkning hela tiden.

Syntolkning är ett sätt att göra konst och kultur tillgänglig också för dem som inte kan se. En syntolk kan t.ex. beskriva det som händer på scenen under en teaterföreställning. En stor del av det som händer på

scenen hör man, men syntolken berättar om det man inte kan höra. Före föreställningen berättar syntolken också om annat som man behöver veta, bl.a. om kulisserna. Under utbildningen går man igenom hur detta görs. Det är viktigt för en syntolk att vara objektiv och låta publiken tolka det som sker. Ett exempel är att syntolken inte säger att någon är ledsen och gråter, utan hellre att tårarna rinner.

Utbildningen i Finland har dragits igång av Synskadades kulturtjänst (Näkövammaisten kulttuuripalvelu) men finansieringen är ännu öppen. Ojala menar att Undervisningsministeriet visat intresse för utbildningen och eventuellt kan man därifrån få understöd.

I verksamhetsplanen för år 2007 har FSS tagit med syntolkning och verksamhetsledare **Marita Tierala** berättar att man under nästa år kommer att kartlägga behovet av syntolkning på svenska i Finland.

Rehabiliteringen diskuterades på planeringsrådet

Gunilla Löfman

Planeringsrådet sammanträdde den 15 september i Helsingfors. Planeringsrådets medlemmar består av två representanter från varje distriktsförening samt av förbundsstyrelsen. Alla föreningar hade sänt representanter till rådmötet. Planeringsrådet är ett rådgivande organ. De ärenden som behandlas på planeringsrådet förs sedan till fortsatt behandling i FSS utskott, arbetsgrupper och styrelse. Föreningarnas representanter informerar sina föreningars styrelser och medlemmarna om de diskussioner som förts.

Frågor som diskuterades var den kommande verksamheten, ekonomin, rehabiliteringen och de frågor som kommit från föreningarna. Under diskussionens gång framkom bl.a. att händelsekalendern för nästa år borde göras klar i så god tid att föreningarna kan beakta FSS verksamhet när de själva planerar för nästa år. Det framfördes hur viktigt det är att FSS arbetar för att information görs tillgänglig i Daisy-format och att den utrustning som behövs till studion bör skaffas. Här kunde konstateras att arbetet pågår.

Svenska synskadade i Västnyland r.f. hade inlämnat en motion som också kommer att behandlas på höstmötet. Motionen gäller rehabiliteringshandledarnas arbetsbörda i relation till medlemmarnas behov. Distriktsföreningen föreslår att FSS borde anställa en femte rehabiliteringshandledare inom en nära framtid. Vid diskussionen framkom en

önskan om klarare riktlinjer gällande handledarnas insatser i föreningsarbetet. Det konstaterades att handledarnas arbetsbörda i dagens läge verkar vara för stor och att det finns behov av att effektivisera distriktsinstruktörernas verksamhet.

I samband med dessa diskussioner presenterades projektet Trygg hemma, som numera kallas Livbojen. FSS har i ett årtionde sökt RAY-finansiering för detta projekt för utvecklandet av rehabiliteringen. RAY har inte beviljat medel och således har utvecklingsarbetet inte kommit igång. Nu har samarbete inletts med Folkhälsan och projektet ingår nästa år i FSS ordinarie verksamhet. FSS skall anställa en projektansvarig som skall arbeta med utvecklingen av en ny modell för rehabiliteringen. Inom projektet ordnas utbildning av tjugo distriktsinstruktörer och tio datastödpersoner. På det här sättet bildas ett nätverk av personer som kan vara den synskadade till stöd. Nätverket kommer också att avlasta handledarnas arbete. Deltagarna i planeringsrådet ansåg att projektet är ytterst viktigt. Det underströks betydelsen av att det kommande planeringsarbetet görs mycket noggrant.

Norra Österbottens svenska synskadade r.f. tog upp frågan om hur viktigt det är för medlemmarna att få stöd från FSS i s.k. jämställdhetsfrågor. Som ett exempel nämndes att om en synskadad blivit diskriminerad och det är av intresse för alla synskadade att ärendet behandlas i domstol behöver

personen få stöd från FSS. Det föreslogs att FSS kunde uppgöra ett avtal med en jurist för behandling av dylika frågor. Intressebevakningsutskottet kommer att behandla frågan.

Diskussionen om vår rehabiliteringsverksamhet krävde mycket tid. Trots det hann vi med en snabb runda om vad som är på gång i de olika föreningarna innan det var dags att avsluta planeringsrådet.

Hösttankar

Kära mamma!

Det är så tyst. Det susar inte i träden. Havet är också alldeles stilla. Ett svagt rassel hörs då och då när de sista löven dalar till marken. Några enstaka småfåglar dröjer kvar i tallkronorna. Någonstans längre bort i viken lyfter familjen Svan från vattenytan. Tänker de inte flytta söderut? Kanske de gör det först sedan när isen lägger. Tänk att det kan vara så här tyst i slutet av oktober. Sådant här väder gör mig på något vis orolig. Långt i söder stiger en molnbank. Det betyder att tystnaden inte varar så länge mera. På något vis trivs jag bättre när det susar i tallarna och vågorna slår mot stranden. Så här i oktober behövs både långkalsonger och vinterkläder när sydvästen brakar på.

Tiden den går. Här finns nu inga andra spår kvar av sommarens festligheter än att marken ser sliten ut. Det är kanske inte så underligt för det var ju så torrt hela sommaren. Det var så torrt att björkarna började fälla en del löv i augusti. Marken är nu täckt av ett tjockt lager tallbarr. Så också tallarna har lidit av torkan.

Kära mamma, det här är nu antagligen sista gången för i år som vi är här på holmen. Allt börjar vara i ordning för vintern. Vattentunnorna står upp och ned. Utemöblerna är undanstuvade och ekan är vänd. Ännu har

jag inte bestämt om jag skall tvätta golven eller använda tiden till att samla solenergi på stranden. Hur det går med den saken skall jag berätta när jag kommer och hälsar på. Hur kan det alltid vara så vemodigt när hösten är här? Egentligen är det inte så långt kvar till advent och juleljusen. Jag gillar julen. Minns du mamma, hur det var att fira jul här? Minns du när vi kom skidande över isen med julmaten på pulkor på släp? Det var enkelt och stämningsfullt. Tänk om det nu efter den varma torra sommaren blir en riktig vinter också här i skärgården. Tänk om menföret tar slut redan i december. Vanligtvis har vi menföre ända till mars. Om det blir starka isar går det att komma hit över isen. Jag tror bestämt att jag skall hämta ännu en kärra med kaminved från lidret. Ifall det till råga på allt skulle vara mycket snö är det bättre att ha tillräckligt med ved inne.

Vet du mamma, det blir inte flere brev här från holmen nu i år. Jag trivs här och jag tycker om att skriva till dig om livet här och om naturen. Kanske skriver jag till dig om någon av mina tågresor till Helsingfors och FSS, vi får väl se. Men nu tar vi sikte på julens värme. Sköt om dig mamma. Jag kommer snart igen på besök.

Hälsningar Gunilla

Kimitoön bjöd på historia och kultur

Allan Lindman

Mellersta Nylands synskadade företag sin sommareresa till Kimitoön. På ön finns fyra kommuner: Kimito, Dragsfjärd och Västanfjärd och längst i norr den finska kommunen Halikko. Måndagen den 14 augusti åkte 19 förväntansfulla resenärer iväg. Efter en paus i Bjärnå körde bussen sedan över Strömma kanal, det enda vattendraget i Finland där man kan iakttaga tidvatten.

Det första målet på Kimitoön var Sagalunds friluftsmuseum där vi mötte vår glada sakkunniga guide **Maj-Gun Dannström**. Vi stannade där för lunch. Byggnaden är en tidigare folkskola. Efter att folkskolan flyttat disponerades byggnaderna av Vrethalla husmoder- och lantbruksskola. Numera fungerar platsen som arbetsplats för utvecklingsstörda, som håller café- och matservice samt en museibutik.

Läraren Kujala ledde oss till en annan av de gamla byggnaderna på området, en före detta folkskola. Den var inredd med 1800-talets skolmöbler, bara små, låga bänkar för barnen och en skolkateder för den stränga läraren. Lärare Kujala iklädd gamla tidens långa svarta rock, med peksticka i handen, förmanade oss att sitta stilla och tysta. Vi började lektionen med psalmen Den blomstertid nu kommer. Därefter gick läraren till varje "elev" och granskade att händerna var rena. Han förhörde oss om alfabetet, frågade om vi kan stava och tog upp ett par "elever" för att räkna på räknetaflan "abacus". Under lektionen fick en "elev" en lätt klapp på benet med pekstickan för att hon pratade under lektionen. Anmärkningsvärt är att riksrådet Axel Oxenstierna grundade den första folkskolan på Kimitoön, Tjuda pedagogi, redan 1649.



*Några av deltagarna på Mellersta Nylands sommarresa.
Foto: Maj-Britt Fröberg.*



*Gamla kyrkan i Västansfjärd.
Foto: MP.*

Från skolan åkte vi med till ett nybyggt kulturcentrum, Villa Lande. Namnet en anspelning på Villa Lante, Finlandsinstitutet i Rom som Dragsfjärds och Kimitoöns stora son Amos Andersson köpte och donerade till finska staten. Vi fick göra en rundvandring i Villa Lande och kunde ta en kaffetår i den nyligen öppnade cafeterian. Vi åkte sedan vidare till Dragsfjärds pensionat, som var vår bas under vistelsen på Kimitoön.

Vårt mål för tisdagen var den idylliska skärgårdsbyn Högsåra. Vi möttes av **Stina Enberg**, som vet det mesta om Högsåra. På vägen till Högsåras begravningsplats gick vägen i en skarp krök där bussen måste passa upp för en ko med kalv vid vägkanten. Det var dock inga levande kreatur utan två i nästan naturlig storlek av konstmassa. Lunchen intogs på Högsåra pensionat i ett hus som tidigare varit internat för skärgårdselever vid folkskolan.

Vid kajen i Kejsarhamnen låg inte någon kejserlig jakt från tsar Alexander den tredje tid men väl jakten Eugenia, en nybyggd

replik av en gammal jakt från Högsåra. Intill Kejsarhamnen finns Jungfrusunds museum, som med föremål och bilder berättar om lotsarnas liv, både arbete och fritid förr. Tillbaka i byn fick vi avnjuta kaffet i Farmors cafe.

På onsdagen åkte vi iväg mot Dalsbruk. En kort paus togs vid begravningsplatsen, där ovanligt många gravar pryddes med gjutjärnskors. Dalsbruk är känt sedan 1700-talet för järnframställning och gjutgods. Rundturen gick via djuphamnen till bostadshusen, hyreskasernerna, som järnverket hade byggt för sin anställda. Många av byggnaderna hade i folkmun fått egna namn av händelser som inträffat eller av säregna invånare. Vad sägs om namn som Orättvisan, Rättfärlan, Käringlängtan, Petsamo, Yokohama, Ostindien och Honolulu. Kyrkan i Dalsbruk byggdes 1920 av slaggtegel från järnbruket. Intressanta block, gråa och grova, men endel skimrade av glasliknande massa.

På återvägen besökte vi Amos Anderssons Söderlångvik gård, stor och imponerande.

Vi beundrade konstverken i rummen, biblioteket och bildserierna om hans liv. I den förra ladugården fanns utställning och försäljning av olika konstnärers keramik- och textilprodukter.

Torsdagens mål var Hitis och Rosala byar. Vi började i Kasnäs med Blåmusslans naturum, som är centrum för Skärgårdshavets stora naturpark. Guiden **Bodil Rehn** berättade om skärgårdshavet, om natur och om fynd som dykare hämtat upp från förlista fartyg. I en avdelning visades uppstoppade fåglar och djur som förekommer i naturparken. I ett stort akvarium simmade många slags fiskar.

Från Kasnäs förde statens färja oss till Hitis/Rosala. Vi tog in hos makarna Lejonmarck, i deras hem Westergrannas, ett hus från 1700-talet i Böle i Rosala by. I Hitis kyrkoby såg vi kyrkan och gravgården. I den lilla bybutiken i Rosala ville några resenärer göra inköp. Vikingaby såg vi från bussen och efter ännu en kaffepaus var det dags för färjan Aura igen.

Sista dagen på resan ägnades den minsta kommunen på Kimitoön, Västanfjärd med ungefär 800 invånare. Trots att kommunen är liten har den två kyrkor, en stor byggd av gråsten och den gamla, idylliska byggd 1759. Den gamla är byggd av stock, är åttakantig till formen och invändigt draperad med segelduk. Västanfjärds centrums sevärdhet är köpcentret Knallis. Första ägaren började började med en liten kiosk, som småningom har växt ut till ett litet varuhus. Knallis har gått i samma släkt och nyligen tog fjärde generationen över ansvaret.

Efter lunchen i Cafe Eugenia, där vi även fick inhandla hantverksprodukter, ställdes resan hemåt. Resan till Kimitoön gav många goda intryck. Deltagarna upptäckte tre svenska kommuner med lång histo-

ria, rik kultur, industriell aktivitet. Byar och områden där enskilda människors insatser betytt mycket för bygdens utveckling och ekonomiska framgång. Den måhända mest kända från vår närhistoria är väl Söderlångvik gårds ägare Amos Andersson. Inte att förglömma de släkter som utvecklade järnbruken i Dalsbruk och Björkboda, Skinnarvik glasbruk, skeppsbyggarna och andra verksamheter. Det lyste av framåtanda och glädje i bygderna. Tack till Mellersta Nylands Synskadade, tack till våra kunniga guider och tack till vår färdledare **Carola Blomstedt** och tack till alla reskamrater.

Vita käppens dag den 15.10

Vita käppens dag firas inom synskaderörelsen varje år den 15 oktober i hela världen. Den firas som en symbol för att vi tar oss fram vilka hinder som än ligger i vägen för oss. Vita käppens dag firades första gången i USA 1964 i syfte att informera om vad den vita käppen betydde, och utlystes 1970 som internationell dag av International Federation of the Blind, en av World Blind Unions föregångare.

Den vita käppen, synskadades egen symbol i världen, är ett av de äldsta och främsta hjälpmedlen för synskadade. Synskadade kan med käppen orientera sig i olika miljöer. Det kan handla om att till exempel hitta stolpen vid ett övergångsställe eller att ta reda på var en trappa börjar och slutar. Den vita käppen är också ett varningsmärke för trafikanter, till exempel bilister och cyklister, som kan se att personen är synskadad, och ta hänsyn till detta.

Föreningsfestivalen i Vasa

Marléne Ekholm

Den finlandssvenska föreningsfestivalen ordnades i år i Vasa. Idén bakom föreningsfestivalen är att samla föreningsaktiva och andra intresserade i Svenskfinland till en gemensam festival som ger föreningslivet synlighet utåt och deltagarna möjlighet att utbyta idéer, knyta kontakter och ha roligt. Finlands svenska synskadade i samarbete med Vasa svenska synskadade deltog i festivalen.

Fredagen bjöd på intressanta föreläsningar, workshops, diskussioner och debatter. Under lördagen fick organisationer, föreningar och grupper presentera sin verksamhet för allmänheten. Presentationen skedde i form av aktiviteter för att visa den mångfald av verksamhet som bedrivs i Svenskfinland. Presentationerna kunde ske interaktivt, med texter, bilder, rörelser, sång och musik. Aktiviteterna och presentationerna skedde på olika platser i centrum av Vasa. Arrangörerna för Förening 2006 var KulturÖsterbotten (Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur) och Svenska Studiec centralen i Vasa.

Pia Nabb, Lilian Söderman och under-tecknad hade långt på förhand planerat programmet med vilket vi skulle delta i festivalen. Eftersom vi ville visa allmänheten hur det är att vara synskadad, beslöt vi låta

besökarna få uppleva olika saker i mörker. Vi fick använda Svenska studiec centralens lokalteter för vår verksamhet. Programmet gick ut på att uppleva smaker, dofter, ljud och känsel samt dricka kaffe i mörker.

Först när personer kom in berättade Pia för dem att hon sätter en bindel för ögonen på dem, varefter en ledsagare ledde in personen i ett rum, där man kunde höra vattenbrus och fågelsång. Vi försökte hålla just det rummet mycket tyst för att människorna skulle kunna koncentrera sig på sina sinnen. Där fick personen känna tre olika saker i handen. Därefter ledsagades han till nästa punkt där han fick dofta på tre olika bekanta dofter och sista stationen var smakupplevelser, där han fick smaka på tre olika smaker.

Efter upplevelserummet fick personen öva att gå med vita käppen till kafferummet. Där serverades kaffe och bakelse, som naturligtvis skulle intas i mörker. Sedan fick personerna ta bort ögonbindlarna. Kommentarererna av deltagarna var många och människorna var mycket förvånade över hur det verkligen kändes att vara synskadad en stund. Alla tyckte att det var mycket intressant. De flesta trodde t.ex. att rummet de var i var större än det var. Personerna kände sig mindre självständiga, men alla litade helt på sin ledsagare.

Många undrade också över hur personer som varit blinda från födseln tänker, om de föreställer sig saker och ting på samma sätt som seende. Någon undrade hur en blind upplever en resa till Södern. De flesta sa också att det kändes mycket bättre att gå med käpp än utan. Intressant var att en del klarade alla upplevelser galant, medan andra hade problem med smak- och doftupplevelserna. Personerna kände sig också som riktiga "klottgrisar" när de åt bakelse i mörker. Det kan ju vara hälsosamt för alla, att veta hur det känns att äta bakelse för en blind.

Förrän personerna gick ut fick de bekanta sig med punktskriften. Vi delade också ut broschyrer. Minst femtio personer i alla åldrar besökte vår tillställning och vi fick enbart positiv feedback. Hela tillställningen fungerade perfekt, tack vare att alla aktiva och duktiga från Vasa svenska synskadade som ställde upp och hjälpte till. Ett stort tack till er alla!

Skribenten är distriktssekreterare i Vasa svenska synskadade

MEDDELANDEN

Ungdomarnas temaveckoslut i Kotka

Ungdomsarbetsgruppen ordnar en temahelg 17-19.11.2006 med temat Kotkas historia och andra världskriget för alla 13-30 åriga ungdomar. På programmet finns bl.a. besök på Langinkoski fiskestuga, rundtur på Kotkansaari där vi har möjlighet att besöka olika historiska sevärdheter, besök på Eteläkymen näkövammaiset ry:s verksamhetscenter och naturligtvis trevlig samvaro

Pris: 25 euro/person, vilket inkluderar resor, kost, logi i två personers rum och program. Vi har plats för 15 personer. Du kan anmäla dig och får mera information av Johan Sundholm per telefon 040-725 8845 eller e-post johan.sundholm@fss.fi eller Tina

Dunderfelt tel. 09-6962 3010 eller e-post tina.dunderfelt@fss.fi. Anmäl dig senast den 31.10.2006, kom ihåg att din anmälan är bindande. Förbundet står inte för eventuella kostnader som uppstår efter den bindande anmälningen utom vid sjukdomsfall, då man bör kunna visa upp läkarintyg.

Välkommen med hälsar Ungdomsarbetsgruppen

Uthyres

I Helsingfors Stora Robertsgatan 41 A 27 blir en lägenhet på 2 rum + kokvrå, 42 kvadratmeter ledig. Månadshyra för synskadad person är 420 euro. Kontakta Agneta Salonen på FSS telefon 09-69623012.

Celia har ny organisationsmodell

Celias nya organisationsmodell trädde i kraft 1.10.2006. Största förändringen är organisationens tydligare uppdelning i två linjer: bibliotekstjänster och läromedelstjänster. Nytt är även teamen, som är verksamma inom linjerna med egna förmän.

Marketta Ryömä fortsätter som bibliotekets direktör och Kerttu Stenvall som ekonomichef. Till staben hör även informatör Sanna Schildt och specialbibliotekarie Päivi Voutilainen, med ansvar för internationella ärenden. Utvecklingschef Markku Leino

ansvarar för gemensamma teknologier och utveckling.

Katariina Kiiliäinen är utsedd till linjechef för bibliotekstjänsterna. Inom bibliotekstjänsterna fungerar Minna von Zansen som servicechef, Marjut Puominen som samlingschef och Minna Katela som förman för postningen.

Marita Kuusela fungerar som linjechef för läromedelstjänsterna. Inom läromedelstjänsterna fungerar Mervi Mattila som servicechef och Kirsi Yläne som produktionschef. Personalens kontaktuppgifter ändras inte i samband med reformen.

MEDDELANDEN FRÅN DISTRIKTEN

Svenska synskadade i Östnyland

Svenska synskadade i Östnyland håller stadgeenligt höstmöte lördagen den 18 november klockan 13.00 i Kajutan, Ågatan 33 i Borgå. Välkommen! Styrelsen

Svenska Synskadade i mellersta Nyland

Måndagsträffar varje måndag kl. 13.00 på Tian, Fredriksg.35 B 10 i Helsingfors.
30.10 Rehabiliteringshandledare på besök/ Monica Andersson
6.11 Krigsbarnundersökning/ Nina Santavirta
13.11 Resa till Santiago de Compostella/ Elsbeth Lönnroth
20.11 Barn och ungdomsstiftelsen/ Ira Carpelan

27.11 Fotvård/ Marianne Blom-Lindström
4.12 I Mannerheims hovspår genom Asien/ Tony Ilmoni
11.12 Svenska pensionärsförbundet/ Jan Holmberg
18.12 Julavslutning, Luciatåget från Cygnaeus lågstadiet

Café Tian ordnar torsdag 2.11 bingokväll med öl & korv. Träff på Tian. Tid och mera information på Medlemsbandet.

Vattengymnastiken varje onsdag kl. 17.30 till 18.30 på Kampens servicecentral. Priset är 10 €/termin. Gymnastiken är för både kvinnor och män. **Boccia** spelas varje onsdag kl. 11-12 i Agricolakyrkans sal på Fabriksgatan 23, E-trappan. Alla nya spelare är hjärtligt välkomna. En motionscykel har anskaffats till Tian. Medlemmarna är välkomna att använda den under kansliets öppethållningstider.

MEDDELANDEN FRÅN DISTRIKTEN

Vi har femton biljetter (16 e) till **Struts** på Svenska teaterns Miniscen torsdagen 30.11 kl.19.00. Reservera din plats före den 14.11. via Tiina på Tian.

Hissen till Tian (2 vån.) är ur bruk under tiden 2.10 – 1.12 pga. grundlig renovering. **Basaren** ordnas lördagen den 11.11. kl.11 på Tian. **Julfesten** är den 9.12 kl. 15 på Tian. Föreningens **höstmöte** är lördagen 25.11 kl. 10 med påföljande lunch. Kom med och påverka föreningens verksamhetsplan för år 2007.

Svenska synskadade i Västnyland

Svenska synskadade i Västnyland r.f. samlas till **höstmöte** och månadsträff lördagen den 11 november 2006 kl. 13.00 i verksamhetscentret Lyan adress Prästängsgatan 12 i Ekenäs. På programmet står kaffe med dopp, stadgeenliga höstmötesärenden samt ett inslag om minnesträning av Tanja Johansson från Folkhälsan. Transporten ordnas som vanligt Anmälning senast torsdagen den 9 nov. till Bjarne tfn. 040-544 8313 eller till Birgitta tfn. 019-241 1233. Välkommen! Styrelsen.

Åbolands Synskadade

Åbolands Synskadade rf kallar sina medlemmar till ordinarie **höstmöte** lördagen den 18.11 kl. 14.00 på verksamhetscentret Sydvästen, Eriksgatan 5 A 9 i Åbo. De i stadgarna § 11 nämnda ärendena behandlas. Lotteri och kaffeservering. Pargasborna anmäler sig till Harriet, tel. 4584665. Väl mött på höstmötet önskar styrelsen!

Vasa svenska synskadade

Distriktsföreningen Vasa Svenska synskadade rf håller stadgeenligt **höstmöte** lördagen den 18 november kl. 13.00 på verksamhetscentret Lyktan, Skolhusgatan 4C i Vasa. På höstmötet behandlas i föreningens stadgar paragraf 11 nämnda ärenden. Anmälningar till Marlène på kansliet tel. 317 0654 senast måndag 13.11. Styrelsen

Norra Österbottens svenska synskadade

Premiär på NÖSS nya teaterpjäs under blindveckan! Vi vill visa hur det är att som synskadade gå på teater utan syntolkning, därför uppför vi vår nya teaterpjäs Ögonblick i vardagen, där gästerna – utan synintryck – får ta del av en pjäs, framförd i mörker av medlemmar i NÖSS. Vi inbjuder till två föreställningar onsdagen 15.11 kl. 14.00 och kl. 18.00. Givetvis bjuds gästerna på kaffe. Den som vill ta del av föreställningarna bör anmäla sig till Fyren, tel. 7234 880.

Följande dag, torsdag 16.11 kl. 18.00 inbjuder vi anhöriga till synskadade till ett diskussions- och informationstillfälle på Fyren. Även då uppförs teatern i mörker. Julfesten hålls lördagen 16.12 kl. 14.00 på Inre Missionshemmet i Eugmo. Närmare information om ovanstående evenemang på medlemsbandet. Välkomna! NÖSS styrelse

Finns det någon synskadad person i din familj?



**För närstående till synskadade ordnas en träff
lördagen den 25 november kl. 10-16.
Plats: Seniora, Prästängsgatan 14 i Ekenäs.**

Människor i synskadades närmaste omgivning påverkas av handikappet på många sätt. Vi erbjuder ett tillfälle att mötas, få information, diskussion och möjlighet att ställa frågor samt lunch till självkostnadspris.

Program:

- 10.00-10.15 Inledning
- 10.15-11.30 De vanligaste orsakerna till ögonskador
Ögonläkare
- 11.30-12.30 Lunch
- 12.30-13.30 Närståendes känslor i en förändrad verklighet
Psykolog Joachim Johansson
- 13.30-14.00 Kaffepaus
- 14.00-14.30 Joachim Johansson
- 14.30-15.00 Närstående berättar
- 15.00-15.30 Vad innebär närståendevård
Koordinator för närståendomsorg Jonna Skand
- 15.30-15.45 Avslutning

Anmälningar tas emot senast 10.11 av rehabiliteringshandledare Barbro Dahlberg-Berghäll tfn 050-5612951. Arrangörer: Förbundet Finlands Svenska Synskadade r.f. och Landskapsföreningen Folkhälsan i Nyland r.f.